

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/85/2023
Identifikačné číslo spisu:	7117223877
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7117223877.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu D. B., narodeného XX. A. XXXX, P. D.N., J. P. X, zastúpeného advokátom Mgr. Ernestom Vokálom, Prešov, Hlavná 61, proti žalovanej D. Y., narodenej XX. D. XXXX, U., Y. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Košice, Vojenská 14, o zaplatenie 3.450 eur s prísl., vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 34C/40/2017, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 19. decembra 2019 sp. zn. 11Co/348/2018, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 19. decembra 2019 sp. zn. 11Co/348/2018 v napadnutej časti (výrok II.) o odmietnutí odvolania žalovanej proti rozsudku pre zmeškanie a rozsudok Okresného súdu Košice I zo 14. júna 2018 č. k. 34C/40/2017-40 zrušuje a vec vracia Mestskému súdu Košice na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom pôvodne na Okresnom súde Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) pod sp. zn. 34C/40/2017 sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia 3.450 eur s príslušenstvom z dôvodu, že na základe telefonickkej objednávky žalovanej uskutočnil autobusovú prepravu pre fanúšikov Fancľubu HC Košice do mesta Fribourg vo Švajčiarsku. Žalovaná uviedla, že sa zájazdu nezúčastnila a objednávku urobila v rámci svojich voľnočasových aktivít ako členka Fancľubu HC Košice; konala v dobrej viere, že aj v prípade tohto zájazdu hokejový klub HC Košice náklady za prepravu uhradí (čo sa však nestalo). Žalobca preto zažaloval žalovanú, ktorá si u neho prepravu telefonicky objednala.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom pre zmeškanie č. k. 34C/40/2017-40 zo 14. júna 2018 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 3.450 eur spolu s 5 % úrokom z omeškania z uvedenej sumy od 25. októbra 2016 do zaplatenia a žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Uznesením zo 04. septembra 2018 č. k. 34C/40/2017-94 návrh žalovanej na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zamietol, keď okolnosti uvádzané žalovanou nebolo nemožné považovať za ospravedlniteľný dôvod jej neprítomnosti na pojednávaní (14. júna 2018), na ktorom bol rozsudok pre zmeškanie vyhlásený.

3. Proti uvedenému rozsudku podala žalovaná odvolanie z dôvodu, že podľa jej názoru neboli splnené podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, pretože ide o spotrebiteľský spor.

4. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 19. decembra 2019 sp. zn. 11Co/348/2018 I. potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým zamietol návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, II. odmietol odvolanie žalovanej proti rozsudku pre zmeškanie a III. stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Bol názoru, že pre vydanie kontumačného rozsudku z dôvodu neúčasti na pojednávaní i podľa posúdenia odvolacieho súdu boli splnené všetky zákonné podmienky podľa § 274 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Za právne opodstatnenú nepovažoval ani argumentáciu žalovanej, že prejednávany spor je svojou povahou spotrebiteľský a uviedol, že v posudzovanej veci je predmetom konania nárok na náhradu škody, ktorá žalobcovi mala byť spôsobená konaním žalovanej; mal za nepochybné, že žalobca podanou žalobou neuplatnil nárok vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy, nebol teda dôvod aplikovať § 299 ods. 1 CSP. Pri rozhodovaní bolo preto možné aplikovať ustanovenie § 274 CSP a o žalobe rozhodnúť tzv. kontumačným rozsudkom. Odvolací súd odvolanie žalovanej proti rozsudku pre zmeškanie odmietol podľa § 386 písm. c) CSP, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je neprípustné a jeho prípustnosť nezakladá ani námietka žalovanej spochybňujúca splnenie zákonných podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Táto nie je opodstatnená z uvedených dôvodov. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti uzneseniu odvolacieho súdu v jeho výroku, ktorým odmietol odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie podala žalovaná dovolanie (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Z hľadiska právnej argumentácie poukazovala na to, že spotrebiteľom podľa § 52 ods. 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Mala za nepochybné, že nekonala pri objednávke zájazdu v súvislosti s výkonom obchodnej alebo podnikateľskej činnosti a teda, že mala postavenie spotrebiteľa. Vzhľadom na skutočnosť, že v konaní došlo k vydaniu rozsudku pre zmeškanie a vydanie takéhoto rozsudku v spotrebiteľskom spore nie je možné, došlo podľa dovolateľky nesprávnym procesným postupom k tomu, že súd jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vzhľadom na uvedené navrhla napadnuté uznesenie v časti odmietnutia odvolania zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

6. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie je nedôvodné a navrhol podané dovolanie odmietnuť; trval na tom, že boli splnené podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, keď správne nižšie súdy konštatovali, že žalovaná neobjednávala prepravu pre seba, ale sprostredkovane pre fanúšikov hokejového klubu.

7. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/123/2020 (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) bolo dovolanie žalovanej odmietnuté. Podľa najvyššieho súdu vzťah medzi žalobcom a sťažovateľkou ako žalovanou nebol vzťahom medzi dodávateľom a spotrebiteľom, keďže neuzavreli spotrebiteľskú zmluvu, t. j. zmluvu o zájazde, ako tvrdila sťažovateľka, preto nemožno predmetný spor považovať za spor spotrebiteľský, v ktorom by bolo vylúčené pri splnení zákonných podmienok rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie žalovanej. Vzhľadom na uvedené konštatoval, že postupom odvolacieho súdu, ktorý odmietol odvolanie žalovanej nedošlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. A pretože žalovaná dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP neodôvodnila v súlade s § 432 CSP, najvyšší súd dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP en bloc odmietol.

8. Na základe ústavnej sťažnosti žalovanej Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) nálezom z 27. apríla 2023 sp. zn. III. ÚS 676/2022-31 rozhodol, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8Cdo/123/2020 z 30. novembra 2020 bolo porušené základné právo

sťažovateľky (žalovanej) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/123/2020 z 30. novembra 2020 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľka vytkla, že sa s jej argumentáciou vysporiadal iba tak, že žiadnu zmluvu o zájazde neuzavrela, a preto nejde o spotrebiteľský spor; z napadnutého uznesenia nevyplýva, ako najvyšší súd právne posúdil nesporný skutkový stav.

8.1. Ústavný súd priblížil, že podstatou dovolacej argumentácie sťažovateľky bola námietka nesprávneho procesného postupu, pretože v jej veci bolo rozhodnuté rozsudkom pre zmeškanie napriek tomu, že podľa nej ide o spotrebiteľskú vec a podľa § 299 ods. 1 CSP ustanovenia o rozsudku pre zmeškanie sa nepoužívajú, ak by mal byť tento rozsudok vydaný v neprospech spotrebiteľa. Prisvedčil žalovanej, že z napadnutého uznesenia nie je zrejmé, na základe akých úvah dospel najvyšší súd k záveru, že nedošlo k uzavretiu zmluvy o zájazde a doplnil, že neúčast' sťažovateľky na zájazde ešte neznamena, že nemôže ísť v danom prípade o spotrebiteľský spor. Kritizoval ďalej, že z uznesenia vôbec nevyplýva, ako najvyšší súd právne posúdil nesporný skutkový stav a nie je tak zrejmé, či aj podľa jeho názoru išlo o konanie o náhradu škody, keďže sa nijako nevysporiadal s právnou argumentáciou sťažovateľky, že o spor o náhradu škody nejde, prípadne či podľa neho nejde o konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia.

8.2. Zdôraznil, že najvyšší súd nevyvrátil dostatočne adresnou protiargumentáciou dôvody produkované žalovanou v jej dovolaní, v rámci ktorých nielen citovala, ale aj argumentovala v prospech záveru o uplatniteľnosti konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 52 ods. 3 a 4) o pojmovom vymedzení dodávateľa a spotrebiteľa na skutkové okolnosti jej prípadu. Rovnako sa zaoberala definíciou kategórie „spor súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou“ podľa § 290 CSP a dôvodila, že i žaloba vo veci nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia či vo veci náhrady škody, ak súvisí so spotrebiteľskou zmluvou, zakladá spotrebiteľský spor. V inštruktážnej časti kasačného nálezu ústavný súd najvyššiemu súdu uložil v okolnostiach prípadu dôsledne sa vyrovnat' s obsahom dovolania a riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze, opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Skutkové východiská sporu sú také, že v konaní vedenom na súde prvej inštancie sa žalobca domáhal proti žalovanej zaplata 3.450 eur s prísl. z dôvodu, že na základe telefonickkej objednávky dovolateľky uskutočnil autobusovú prepravu pre fanúšikov Fancub HC Košice z Košíc do mesta

Fribourg vo Švajčiarsku a späť. Žalovaná sa bránila tým, že sa zájazdu nezúčastnila a objednávku urobila v rámci svojich voľnočasových aktivít ako členka Fancлубu HC Košice a realizovala ju len preto, že z predchádzajúcich zájazdov mala telefonický kontakt na žalobcu, ktorý prepravu členov Fancлубu HC Košice už aj v minulosti realizoval. Hokejový klub HC Košice pritom vždy náklady na prepravu fanúšikov až do okamihu tohto zájazdu na základe ústnej dohody s členmi svojho Fancлубu uhrádzal; žalovaná konala v dobrej viere, že tomu tak bude aj v prípade tohto zájazdu. Hokejový klub HC Košice ale náklady za prepravu po jej realizácii odmietol uhradiť, a žalobca preto zažaloval žalovanú ako osobu, ktorá si u neho prepravu telefonicky objednala.

13. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. c) CSP namietala nesplnenie podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 CSP a neuplatnenie § 299 ods. 1 CSP napriek tomu, že šlo o spotrebiteľský spor.

14. Aj keď žalovaná tvrdí nedostatok rozhodnutia odvolacieho súdu sama označila ako vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP a tiež ako nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 CSP, v okolnostiach jej prípadu to nie je nepochopiteľné, hoci vo všeobecnosti obvykle nenastáva situácia, že by obsahovo tá istá dovolacia námietka spadala pod obidva dôvody prípustnosti dovolania (m. m. bod 46 iného kasačného nálezu IV. ÚS 372/2020). Ide o to, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05). Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

15. Podľa ustanovenia § 290 CSP spotrebiteľský spor je spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou.

15.1. Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva, a to bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (pozri § 52 OZ).

15.2. Množinu prípadov, v ktorých môže dôjsť k pochybnostiam, tvoria „spory súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou“. Pri posúdení, či uplatnený nárok so spotrebiteľskou zmluvou súvisí, treba posúdiť podľa ustanovení hmotného práva. Aj tu však musí byť súčasne naplnené kritérium, že ide o spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, 1752 s., s. 1139 - 1148).

16. Podľa ustanovenia § 299 ods. 1 CSP ustanovenia o rozsudku pre zmeškanie sa nepoužijú, ak by mal byť tento rozsudok vydaný v neprospech spotrebiteľa. Okrem podmienok uvedených v § 274 CSP, ktoré musia byť splnené na to, aby prvoinštančný súd mohol podľa tohto ustanovenia (tak ako v posudzovanej veci) postupovať a následne vydať rozsudok pre zmeškanie, musí byť kumulatívne splnená aj procesná podmienka podľa § 299 CSP; ustanovenie § 274 CSP o rozsudku pre zmeškanie ako sankcie za procesnú pasivitu žalovaného v konaní nemožno použiť, ak by mal byť takýto rozsudok vydaný pre zmeškanie spotrebiteľa.

17. Zo skutkových okolností prípadu (bod 12.) je nepochybné, že žalobca, ktorý prepravu osôb vykonal v rámci svojej podnikateľskej činnosti, na základe telefonátu žalovanej uskutočnil autobusovú prepravu, ktorú následne na žalovanú sumu fakturoval HC Košice s.r.o.; v prípade žalobcu ide o dodávateľa, ktorý pri uzatváraní a plnení tejto objednávky konal v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti. Žalovaná

objednávkou autobusovej prepravy pre fanúšikov hokeja, ktorej plnenie sa uskutočnilo prepravou fanúšikov Fancublu HC Košice z Košíc do Fribourgu a späť - nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti, preto mala postavenie spotrebiteľa.

18. Riadiac sa právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v kasačnom náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z.), rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené, dovolací súd uzatvára, že vzťah žalobcu a žalovanej je vzťahom medzi dodávateľom a spotrebiteľom, keďže predmetná zmluva spĺňa definíčné znaky spotrebiteľskej zmluvy označujúce jej subjekty v zmysle § 52 ods. 3 a 4 OZ.

19. Treba zároveň dodať, že spotrebiteľským sporom je aj spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom, ktorý priamo súvisí so spotrebiteľskou zmluvou (§ 290 CSP). V takom prípade za spotrebiteľský spor možno považovať spor o akejkoľvek otázke týkajúcej sa spotrebiteľskej zmluvy, napríklad či zmluva vznikla, či je platná (pozn. obiter dictum - v prípade tzv. zmluvy na účet tretej osoby, ktorú náš právny poriadok nepozná, by bola takáto zmluva neplatná pre jej rozpor so zákonom podľa § 39 OZ; nie je totiž prípustné ukladať v zmluve povinnosti takej osobe, ktorá nie jej účastníkom), či naďalej trvá, ďalej otázky výkladu obsahu spotrebiteľskej zmluvy, posúdenie nárokov z nej vyplývajúcich, ako aj nárokov z jej porušenia a iné. Za spory súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou môžu byť považované aj nároky z bezdôvodného obohatenia, nároky z mimozmluvnej zodpovednosti, nároky z nekalej súťaže a nekalých obchodných praktík, nároky zo zodpovednosti za škodu spôsobenú vadnou vecou a iné (Csach, K. Spotrebiteľský spor a spotrebiteľské rozhodcovské konanie. Právny obzor, 2016, č. 3, s. 234 - 244). Pomerované touto optikou, ak by aj predmetom konania bol (podľa súdov nižších inštancií) nárok na náhradu škody, ktorú žalobcovi spôsobila žalovaná, išlo by o spor súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou.

20. So zreteľom na povahu a účel dovolacieho konania preto najvyšší súd dospel k záveru, že v danej procesnej situácii, ktorá nastala po kasačnom náleze ústavného súdu pre dosiahnutie zmyslu a podstaty ďalšieho konania prichádza do úvahy zrušenie nielen uznesenia odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti, ale aj rozsudku pre zmeškanie prvoinštančného súdu z existencie procesnej vady konania podľa § 420 písm. f) CSP.

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.